

Sensorveiledning for Kompetanse for kvalitet: etter og videreutdanning nettbasert LSKRL101 Å forstå religion og livssyn emne Høst 2023, HiØ hjemmeeksamen 8. til 22. desember 2023 (2 uker). Sensurfrist 12.1.2024

1 intern og 1 ekstern sensor. Karakterskala fra A til E. Alle hjelpemidler tillatte.

Besvarelsen må være individuelt selvstendig arbeid uten samarbeid med andre eller hjelp fra andre.

Fra eksamensadministrasjon: Det er ikke noe i veien for å bruke arbeidskrav på nytt så lenge man referer riktig til egenprodusert tekst

Aktuelle læringsmål fra emnebeskrivelsen

Kunnskap

Kandidaten

- har kunnskap om buddhisme eller hinduisme på individ-, gruppe- og tradisjonsnivå
- kan skille mellom ulike faglige tilnærminger til religiøse fenomener
- kan finne og kategorisere ulike typer kilder til kunnskap om religions og livssynstradisjoner
- kjenner til ulike religiøse baserte bidrag til etisk tenkning

Generell kompetanse

Kandidaten

- Kan undervise om religioner og livssyn på en objektiv, kritisk og pluralistisk måte
- Er oppmerksom på ulike måter å konseptualisere religion på
- Kan orientere seg i nyere forskning om livssyn, religioner, etikk

Evalueringskriterier

En god oppgave vil vise at kandidaten kan:

- drøfte et spørsmål
- begrunne påstander
- definere begreper korrekt
- diskutere relevant litteratur fra pensum
- være nyansert i fremstillingen av ulike perspektiver
- vurdere eventuelt ulike perspektiver som kommer frem hos forskjellige forskere mot hverandre
- tenke kritisk og reflektere selvstendig
- skrive strukturert med et klart og presist språk
- referere korrekt gjennom oppgaven og i litteraturlisten, og skille tydelig mellom egne ord og andres.
- anvende akademiske og faglige kilder for høyere utdanningsnivå (Høgskole, universitetsnivå)
- eventuelt også anvender primære kilder på en kildekritisk tilfredsstillende måte
- anvender akademiske rutiner for høyere utdanning for skriftlige oppgaver
- anvender kilder på en kildekritisk tilfredsstillende måte
- anvender referansehenvisninger underveis i teksten og med alle referanser bakerst i litteraturlisten
- selvstendighet i formidling av kunnskap og innsikt

Kandidat velger og svarer på ett oppgavesett. Svarer på alle momentene som er listet opp under hvert oppgavesett. Krav til lengde og omfang: 4000 ord +/-10% (ikke inkludert litteraturliste).

Linjeavstand 1,5. Bokstavstørrelse 12. Bruk pensumlitteratur!

Velg 1 av disse 4 oppgavesett:

Oppgavesett 1: Tema: Hinduisme, hinduer og didaktikk

A. Redegjør for sentrale trekk ved religionen til de tamilske hinduene som er del av Sivasubramanyar alayam, Oslo (Norges Hindu Kultur Senter) i 2023

B. Redegjør for en didaktisk plan for undervisning om sentrale trekk ved religionen til de tamilske hinduene som er del av `Norges Hindu Kultur Senter` i 2023 og det nye tempelet Sivasubramanyar alayam i Oslo. Planen skal inkludere en ekskursjon til det nye tempelet Sivasubramanyar alayam i Oslo. Den didaktiske planen tar i betraktning at det er elever med tamilsk hindu bakgrunn i klassen. Planen inkluderer undervisning med før- og etterarbeid til tempel ekskursjon i Oslo med klassen. Drøft eventuelle utfordringer i valg av arbeidsmåter, tema og læringsmål og elevenes utbytte og reaksjoner i besvarelsen. Velg selv klassetrinn for didaktisk plan. Anvend aktivt pensumlitteraturen og samtidsaktuelle primærkilder.

Mange mulige svar. Ingen fasit svar. Dette er en oppgave som kan løses på flere mulige måter. Beskrivelsen nedenfor er derfor ment veiledende. Besvarelsen bør demonstrere i didaktisk plan god trinnprofilering og godt begrunnede metoder/arbeidsmåter som er egnet for alderen til elevene og for måloppnåelse av valgte kompetansemål i KRLE læreplan for 1.-4, 5-7, eller 8.-10 trinn som anvendes for tema hinduisme blant tamilene i Norge og ekskursjon til deres tempel i Oslo. Ekskursjon til ett spesifikt tamil tempel i Oslo er i en tenkt situasjon (case) med utgangspunkt i en skole i Oslo med mulighet til kort vei til tempelet i Oslo uten logistiske og økonomiske problemer. Tamil elever i klassen er nevnt i oppgaven. Tamilske elever i klassen kan muligens ha tilhørighet eller kontakt med tamil tempelet. Varsom frivillig mulighet til å aktivere tamilske elvenes deling av ressurser og kunnskaper med klassen i arbeidet med tema tamil hinduisme, kjennskap til tamilsk hinduisme fra eget lokalmiljø og religiøse og kulturelle livsverden og tempel ekskursjon. Bra og ideelt å beskrive utfordringer med tamil elevers deling av kunnskap og utfordringer med fordommer og stereotyper om hinduer og hva man som lærer planlegger å oppnå i måloppnåelse knyttet til KRLE timene om tamil hinduismen og ekskursjon. For eksempel holdnings,- og kunnskaps mål med mere respekt, toleranse og innsikt i nyansert og dypere forståelse om tamilenes religiøse verden etter øktene.

Idealet med samtidsaktuell oppgave legger opp til at student må utforske og utføre selvstendig arbeid og finne og anvende nyere digitale kilder som er skriftlige primærkilder eller videoer om religiøse kulturelle aktiviteter eller innvielse av tempelet og som er fra tamiler. Mye omtale og dokumentasjon fra innvielse med mange kjente myndighetspersoner. God anvendelse av de mange digitale kilder og videoer laget av Norges Hindu Kultur senter og gode innsiktsfulle analyser av disse er aktuelle.

Demonstrere god anvendelse av både akademiske kilder og samtidsaktuelle primære kilder fra og om den tamilske hinduismen i Sri Lanka og i Norge og om de tamilske hinduer og deres religiøse livsverden i Norge. Få frem nyeste fakta om at det tamil tempelet i Oslo ble innviet sommeren 2023 som var ett nytt tempel bygg på Rommen.

Må demonstrere forståelse for hinduisme som levd religion i samtiden blant tamil hinduer på Sri Lanka og i diaspora globalt og i Norge. Tamilene i Oslos transnasjonale forbindelser. Beskrive hvilken retning og særtrekk som kjennetegner tamilhinduismen i Oslo og Norge med røtter i Sri Lanka, men også forandring og utvikling i Norge. Ideelt om historie, særtrekk, organisasjon, aktiviteter og ledelse i det tamilske trossamfunnet og deres nye tempel i Oslo. Det nye tempelets religiøse arkitektur utseende og religiøse kunst innhold. Ideelt beskrive de

tamilske navnene på de sentrale gudene i tempelet i Oslo, og tro og lære om disse gudene. Sentrale religiøse praksiser, ritualer, festivaler/høytider i tempelet og ellers i den religiøse livsverden for tamil hinduene i Oslo og Norge.

Ideelt beskrive noe om aktiviteter og foreninger for barn og unge i regi av Norges Hindu kultur forening eller frittstående om tamilers religiøse og kulturelle livsverden i Norge i samtiden.

Ideelt bør didaktisk plan med før, - og etterarbeid inneholde noen forkunnskaper basert på kontakt med tamil tempelet på forhånd med lokal samtidskunnskap om hvilke guder og hvilke navn på gudene og hvilke religiøse praksiser som foregår i tempelet. Ideelt sett kan det være bra å få avtale med erfaren hindu leder og en hindu ungdomsleder eller en hindu med ansvar for aktiviteter eller opplæring av barna i trossamfunnet.

Kan inneholde som før arbeid KRLE timer med drøfting av filmer om tamilene og deres religion og tempel i Oslo og konkreter som statuer av gudene i en klasseromskontekst. Forberedelse om ideal om religionsfaglig innsikt og respektfulle holdninger ovenfor hinduers mangfold av guder og religiøse praksiser. Forberedelse bør også fokusere på at tamil hinduer praktiserer og tenker om hinduismen på mange måter privat og at noen er sekulære. I førarbeidet på skolen kan elevene lage spørsmål som de skal stille representant i tempelet ved ekskursjon og ta med seg svar til etterarbeid på skolen.

Kan ideelt beskriv at fleste tamiler lever moderne liv og deler mange av de samme fellesverdier. Kan ideelt poengtere balanse i formidling for å unngå eksotifisering av hinduismen som religion. Etterarbeid bør bearbeide inntrykk og eventuelt fordommer fra ekskursjon. Hva er lært og hva er nytt? Ekskursjon kan ha eventuelle oppgaver med tegning eller notater med beskrivelse av de ulike gudestatuen og om observasjon av religiøs praksis eller innhold i hva som ble formidlet der av representant.

Aktuell pensumlitteratur

Breidlid og Nicolaisen, I Begynnelsen var Fortellingen

Knut Jacobsen (2010) *Hinduismen*. Pax forlag

Knut Jacobsen (2018) *Hinduismen i Norge i: Verdensreligioner i Norge*

Tove Nicolaysen (2018) *Hinduer*.

Tove Nicolaysen (2014) Rom og reiser i RLE. Innspill til pluralistisk og gjestfri RLE-didaktikk, i: Prismet

Kleive (2017) Mestring og balanse. Trekk ved ung hindureligiøsitet, i: Prismet.

Ammerman, N. T. (2016). Lived Religion as an Emerging Field: An Assessment of its Contours and Frontiers. *Nordic Journal of Religion and Society*, 29(2), 83–99.

Oppgavesett 2: Tema: Didaktikk og eventuelt En religion fra emne LSKR101 H2023 Hva er læringsobjektet i KRLE, og hvilke konsekvenser har svaret for klasserommet? Som del av din besvarelse kan du (men må ikke) inkludere

- en analyse av to forskjellige tilnærminger til samme religion;**
- med konkrete eksempler i diskusjon av to religionsdefinisjoner;**
- en drøfting av to ulike tilnærminger til religiøse tekster i klasserommet.**
- Bruk pensumlitteraturen aktivt.**

Utdypende forklaring på oppgavesett gitt studentene:

Definisjonen på ordet «læringsobjekt»: studenter kan generelt velge seg en definisjon på faguttrykk når de ikke er definert tydelig i eksamen-spørsmålet, så her står studenter forholdsvis frie.

Her legger temaet opp til ulike tilnæringer til religion, så «læringsobjektet» henviser her til hva «R»en står for i KRLE, det vil si tilnæringer og definisjoner av religion i skolekontekst.»

Videre i samme oppgavesett utdypende forklaring:

«med konkrete eksempler i diskusjon av to religionsdefinisjoner»

Er korrigert og presisert slik:

«en diskusjon av to religionsdefinisjoner med konkrete eksempler»

Spørsmålet legger opp til en diskusjon av religionsbegrepet samt anvendelse i klasserommet, men det skal tolkes romslig, og studentens valg av innfallsvinkel bør tas som god fisk når det er mulig. Studentene har fått en presisering om at definisjonen gjelder «R»en i KRLE. En god oppgave vil drøfte både teoriene og metodene som fremkommer i emnets pensum: det vil si både debattene om religionsdefinisjonene (her virker det naturlig å sette det opp mot etikk og livssyn men også religion alene er omstridt) og hvilken fagontologi metodene legger opp til. For eksempel: litterære tilnæringer definerer religion som litterære tradisjoner; sosiologiske, religion som sosial gruppe; osv. Alt dette har didaktisk relevans og ideelt sett burde ikke studenten bry seg enormt mye om universitetsfagene, men hva slags religionsdefinisjon som egner seg i klasserommet, og hvilke fallgruver de da åpner (religion som lære kan åpne for forkynnelse; religion som sosial kategori kan åpne for eksotisme, osv.). De bør også kunne snakke om praktiske didaktiske konsekvenser valg av definisjon har i klasserommet. De ulike mulighetene foreslått som en del av spørsmålet er ikke rangert, alle burde kunne heve studentens karakter, og det er naturligvis ikke meningen studenten skal gjøre alle sammen.

Aktuell pensumlitteratur

Ammerman, N. T. 2016. "Lived Religion as an Emerging Field: An Assessment of its Contours and Frontiers." i *Nordic Journal of Religion and Society* 02/29. 83-99 (17 sider)

Breidlid, H & Nicolaisen, T (2011) *I Begynnelsen var Fortellingen*, Oslo: Universitetsforlaget. Kapitler 1, 3, 5, 10 og 11, sider 19-38; 57-78; og 327-446 (190 sider)

Brekke, T (red.) (2001) *Buddhas Fortellinger*, Oslo: De Norske Bokklubbene. Del 1, sider 3-78.

Hartvigsen, K M (2020). "Knowledge about the Bible and Skills for Biblical Interpretation Imparted by Norwegian RE Textbooks for Upper Secondary Education". i *Religious Education* 115:2, 145-157 <https://doi.org/10.1080/00344087.2019.1677997> (13 sider)

Jackson, R. (1997) *Religious Education: an Interpretive Approach*. London: Hodder & Stoughton. Kap. 5, sider 95-120 (25 sider)

Jacobsen, K (2018) *Verdensreligioner i Norge*, Oslo: Universitetsforlaget. Kapittel 2 og 3, sider 32-132 (100 sider).

Jacobsen, K. 2010. *Hinduismen*. Pax forlag. s 18-45 og 194-233 (66 sider)

Nicolaisen, T. 2014. «Rom og reiser i RLE: Innspill til pluralistisk og gjestfri RLE-didaktikk.» i *Prismet*, 65/1. s 17-29 (13 sider)

Nicolaisen, T. 2018. Hinduer, Universitetsforlaget. s 114-163 og 279-293 (63 sider).

Rolin, A og Thomas, A (2019) "Reading Religion in Norwegian Textbooks: are individual religions ideas or people?" i British Journal of Religious Studies 41:1 41-53 (13 sider)

Schjetne & Hansen (2019). "Emplotting av privileged position. The construction of the history of secular humanism in Norwegian religious education textbooks." i British Journal of Religious Education s. 1-11 (11 sider) <https://doi.org/10.1080/01416200.2019.1652568>

Skeie, G. & Kristen G. Zetterqvist. 2014. «Religion i skolen; her, der og hvor-som-helst?». i Norsk pedagogisk tidsskrift 5/98. s 304-315 (12 sider)

Stausberg, M. & Steven Engler. 2016. «Definition.» i The Oxford Handbook of The Study of Religion Oxford University Press. 9-32 (24 sider)

Wilde, O (1888) "The Happy Prince", på <http://www.wilde-online.info/the-happy-prince.html> (6 sider)

Woodhead, L. 2011. "Five concepts of religion." i International Review of Sociology, 21/1. 121-143 (23 sider)

Oppgavesett 3: Tema: Livssynshumanisme og didaktikk

Gjør rede for og drøft livssynshumanismen i forhold til/opp mot begrepene humanisme, religion og livssyn. Drøft noen faglige og fagdidaktiske utfordringer knyttet til å undervise om temaet livssynshumanisme på et valgt klassetrinn. Bruk pensumlitteraturen aktivt.

Selv om oppgaven legger opp til en todeling, er det ikke nødvendig å strukturere besvarelsen slik. Det viktigste er at begge elementene blir besvart.

Det forventes at kandidaten klarer å forklare begrepene humanisme, livssynshumanisme samt religion og livssyn på en faglig solid måte. Det bør kunne skilles tydelig mellom livssynshumanisme som sekulær tradisjon på den ene siden (gjerne eksemplifisert gjennom en organisasjon som HEF) og humanisme som både en bredere idéhistorisk strømning og som et livssyn som både kan ha både et sekulært og religiøst grunnlag på den andre siden. Generelt bør det kunne gjøres rede for hva som både skiller og forener livssynshumanisme, humanisme og religion/livssyn ut fra sentrale kategorier som verdenssyn, menneskesyn og etikk. Menneskets egenskaper, posisjon og status i forhold til resten av naturen, samt etikkens innhold og grunnlag/begrunnelse vil her være sentralt. Det vil samtidig være viktig å også kunne problematisere forskjellene mellom livssynshumanisme og humanisme, samt mellom livssynshumanisme og kategoriene religion og livssyn. Evne til å artikulere hvordan begrepene ofte overlapper teller også positivt.

Når det gjelder drøftinger av faglige og fagdidaktiske utfordringer, er det ganske åpent hva kandidaten velger å fokusere på. En vei å gå er å ta tak i noen av de temaene knyttet til forholdet mellom begrepene som omtales over (likheter og forskjeller), og vise hvordan dette kan by på utfordringer i skolen. Andre muligheter er å drøfte utfordringer knyttet til forkynnelse og nøytralitet. Utfordringer knyttet til representasjon, religionskritikk, levd «religion» og likebehandling mellom livssynshumanisme og religion vil være mulige

fokusområder. Utfordringer knyttet til å undervise om humanismens historie er omtalt i pensum, og vil også kunne trekkes inn. Dette er ikke en liste som kandidaten må innom, men noen mulige veier å gå.

Oppgavesett 4: Tema: Nyreligiøsitet og didaktikk

Du skal undervise om religioner i Vesten etter 1960. Hvilke særtrekk vil du fremheve og hvorfor? Lag en didaktisk plan knyttet til særtrekkene og diskuter fordeler og ulemper ved planen. Du bestemmer selv klassetrinn og hvor mange timer undervisningen skal gå over. Bruk pensumlitteraturen aktivt.

Dette er en oppgave som kan løses på flere mulige måter. Beskrivelsen nedenfor er derfor ment veiledende.

Oppgaven har som fokus undervisningssituasjonen og samtidig forutsetter den kjennskap til primært nyreligiøsitet og sekularisering, men hvis besvarelsene beveger seg inn på migrasjon, mangfold og politiske religion, så er det også helt fint – så lenge det plasseres innenfor religion i Vesten etter 1960.

Kandidaten forventes å gjøre rede for noen av hovedbegrepene nevnt over, og hvorfor disse er viktige for å forstå det religiøse landskapet i Vesten.

Det forventes at kandidaten diskuterer individualiseringen og dennes rolle i utviklingen av det religiøse feltet.

En god besvarelse bør fremheve ulike forståelser av sekularisering og ulike syn på i hvor sekulariseringen finner sted (stat, samfunn, organisasjoner, individ).

En god besvarelse trekker frem forskjellige retninger innenfor og kjennetegn på nyreligiøsitet/new age (og diskuterer forholdet mellom disse begrepene) som nettverkskarakteren, alternativ behandling, forholdet til kristendommen/vitenskapen/mainstream-kulturen,

Oppgaven inviterer til å problematisere religionsbegrepet som noe fast. Altså: forsvinner eller endrer religion seg?

Besvarelsene må være forankret i læreplanverket.

Det er viktig at besvarelsene vektlegger nøytralitet, objektivitet og pluralisme – om ikke uttalt så i det minste at det kommer til syne den praktiske gjennomføringen av undervisningen.

Når det kommer til nyreligiøsitet, så bør refleksjonene omkring undervisningen inneholde noen av de følgende elementene:

- Kulturell appropriasjon
- Elever med nyreligiøs bakgrunn
- Nypaganisme vs. nynazisme (fascisme)
- Bruk av (ny)religiøse praksiser i skolen (yoga, mindfulness)

Når det kommer til sekularisering, så bør refleksjonene omkring undervisningen inneholde diskusjon om

- sekularitet som skolens grunnposisjon
- sekularitet som utgangspunkt for KRLE

Pensumlitteraturen som kan brukes er:

- Ammerman, N. T. (2016). Lived Religion as an Emerging Field: An Assessment of its Contours and Frontiers. *Nordic Journal of Religion and Society*, 29(2), 83–99.
<https://doi.org/10.18261/issn.1890-7008-2016-02-01>
- Botvar, P. K. (2010). Endringer i nordmenns religiøse liv. I P. K. Botvar (Red.), *Religion i dagens Norge: Mellom sekularisering og sakralisering* (s. 11–24). Universitetsforlaget
- Gilhus, I. S., & Mikaelsson, L. (2007). Nyreligiøsitet. I I. S. Gilhus, L. Mikaelsson, A. W. Geertz, & K. A. Lie (Red.), *Verdens levende religioner* (s. 387–400). Pax.
- Jackson, R. (1997). *Religious education: An interpretive approach*. Hodder & Stoughton.
- Kraft, S. E. (2011). *Hva er nyreligiøsitet*. Universitetsforlaget.
- Leirvik, O. (2012). Religionsdialog, sekularitet og eit felles forpliktande språk. I O. Leirvik, S. Bangstad, & I. T. Plesner (Red.), *Sekularisme—Med norske briller* (s. 2–24). Unipub.
- Nicolaisen, T. (2014). Rom og reiser i RLE Innspill til pluralistisk og gjestfri RLE-didaktikk. *Prismet*, 1, Artikkel 1. <https://doi.org/10.5617/pri.5498>
- Schjetne, E., & Hansen, O. H. B. (2021). Emplotting a privileged position. The construction of the history of secular humanism in Norwegian religious education textbooks. *British Journal of Religious Education*, 43(3), 299–309.
<https://doi.org/10.1080/01416200.2019.1652568>
- Song, Y., & Kapur, M. (2017). How to Flip the Classroom—"Productive Failure or Traditional Flipped Classroom" Pedagogical Design? *Journal of Educational Technology & Society*, 20(1), 292–305.
- Thomas, A. (2016). Dialog og omvendt klasseroms-undervisning. *Prismet*, 3, Artikkel 3.
<https://doi.org/10.5617/pri.4496>

Generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier for karakterer

A fremragende: Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.

B meget god: Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.

C god: Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.

D nokså god: En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.

**E tilstrekkelig: Prestasjonen tilfredsstiller minimumskravene, men heller ikke mer.
Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.**

**F ikke bestått: Prestasjon som ikke tilfredsstiller de faglige minimumskravene.
Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet**